

Ergenlerde Sosyal Onay ve İyilik Hallerinin İncelenmesi

Examination of Social Approval and Wellbeing Conditions in Adolescents

Münevver Yalcinkaya*

Meryem Taner**

Emre Demirci***

Öz

Bu araştırmanın temel amacı, ergenlerde sosyal onay ihtiyacı ve iyilik hallerinin bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmada betimsel tarama modeline dayalı nicel bir araştırmadır. Bu çalışma 2017-2018 öğretim yılında KKTC’de Lefkoşa ve Mağusa ortaokullarında toplam 150 katılımcı ile yapılmıştır. Veriler Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Ergenler İçin İyilik Hali Ölçeği ve araştırmacılar tarafından geliştirilen Sosyo-demografik Bilgi Formu kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde t-testi, pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, tek yönlü varyans analizi ANOVA, Cronbach alpha ve homojenlik testi kullanılmıştır. Ergenlerin sosyal onay ihtiyaç düzeyleri sınıf düzeyi ve uyruk değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık göstermiştir. Bunun yanında, ergenlerin iyilik hali düzeyleri ise hiçbir demografik özelliklere göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Ergenlerin sosyal onay ihtiyacı düzeyi ile iyilik hali düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular alan yazın ışığında tartışılmış ve bulgularla ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: *Ergen, sosyal onay ihtiyacı, iyilik hali*

Abstract

The main purpose of this study is to examine the need for social approval in adolescents and to examine their well-being in terms of some variables. It is a quantitative research based on descriptive survey model. This study was carried out with 150 participants in Nicosia and Famagusta secondary schools in K.K.T.C. The data were obtained by using the Social Confirmation Need Scale, Wellbeing for Adolescents Scale and Socio-demographic Information Form developed by the researchers. In the analysis of the data, t-test, pearson moment product correlation coefficient, one-way ANOVA, Cronbach alpha and homogeneity test were used. The level of social approval needs of adolescents showed a significant difference in terms of grade level and

* *Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, myalcinkaya@ciu.edu.tr*

** *Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, mtaner@ciu.edu.tr*

*** *Lefke Avrupa Üniversitesi, emredemirci1590@gmail.com*

nationality variables. Besides, the levels of well-being of adolescents did not differ significantly according to demographic characteristics. A significant positive correlation was found between the level of social approval of adolescents and their level of well-being. The findings of the study were discussed in the light of the literature and suggestions about the results were developed.

Keywords: *Adolescents, need for social approval, wellbeing*

Giriş

Sosyal yaşamda insanlar, diğerleri tarafından sevilme, değer görme ve onaylanma ihtiyaçlarına oldukça yüksek düzeyde gereksinim duymaktadırlar (Karaşar, B. ve Ögülmüş, S. 2016). Sosyal onay ihtiyacı bireysel davranışları yönlendirmede oldukça önemlidir. Bu nedenle araştırmacıların dikkatini çekmiştir. İlgili alan yazı incelendiğinde, sosyal onay diğerlerinin onayını alma kavramı ile açıklamıştır (Fehr ve Falk, 2001). Başka bir ifade ile sosyal onay taktir kazanma eğilimi olarak değerlendirilebilir (Hebert ve diğerleri, 1997). Crowne ve Marlowe de (1964), sosyal onay ihtiyacını çevredeki bireyler tarafından iyi bir insan olarak algılanması gerektiğini vurgulamakla beraber, kültürel olarak onay görmeye eğilimi olan bireylerin sosyal onay ihtiyaç düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanında onay ihtiyacı arayan bireylerin uyumlu, sempatik ve temkinli kişilik özelliklerini taşıdıkları da belirtilmektedir (Paulhus ve John, 1998).

Sosyal onay ihtiyacının bazı değişkenlerle ilişkili olup olmadığı araştırmacılar tarafından test edilmek istenmiştir. İlgili alan yazına bakıldığında sosyal onay ihtiyacıyla ilişkili olan değişkenlerden birisinin mükemmeliyetçilik olduğu görülmektedir. Antony ve Swinson'a (2009) göre mükemmeliyetçi bireylerin diğerlerine ilişkin aşırı kaygı yaşayan bireyler oldukları ve yüksek onay ihtiyacı içerisinde oldukları ifade edilmektedir. Sosyal onay ihtiyacının mükemmellik ile ilişkisi olduğu varsayımından hareketle sosyal onayın iyilik hali ile olan ilişkisinin de araştırmaya değer olduğu söylenebilir.

İyilik hali kavramının kapsamında hem yaşam doyumu, sağlıklı olma, mutlu olma kendini iyi hissetme, kendini gerçekleştirme gibi bireysel faktörlerinin hemde insan hakları, sosyal adalet, gelirden eşit pay alma, sosyal güvenlik ve eşitlik ile toplumsal iyi oluş gibi sosyal faktörlerinin yer aldığı görülmektedir (Bradley, 2009; Talbott, 2010, Akt. Özden, Deniz Pak, İçağasıoğlu- Çoban, 2017)

Bireylerin iyi oluş düzeyleri değerlendirilirken olumlu duyguların olumsuz duygulara göre oranı önemli bulunmaktadır (Diener ve Lucas, 2000). Olumlu duyguların kapsamı, her konuda

isteklilik, full enerjik olmak, tamamen kararlı ve ruhsal olarak uyarılmışlık hali gibi terimlerle ifade edilirken, olumsuz duyguların kapsamında da öfkeli olma, kaygı duyma, kendini suçlu hissetme, kendini küçük görme gibi hoş olmayan duygular bulunmaktadır. Kişinin negatif duygulardan çok pozitif duyguları ne kadar yüksekse yaşama doyumuna da o ölçüde yüksek olacak ve kişi olumlu duygularla yaşam doyumuna daha da yüksekte olacaktır. Yani kişilerin olumlu ve olumsuz düşünceleri onların yaşam doyumları üzerinde etkili olabilmektedir (Diener ve Larsen, 1993). Yine ilgili alan yazında sağlıklı bir yaşam biçiminin pek çok sağlık problemini önlediğine ilişkin görüşler yer alırken; sağlıksız yaşam tarzının ise oldukça çok fiziksel ve psikolojik bozukluklarla ilgili olduğu belirtilmektedir. Bireylerin yaşam tarzlarında yapılacak değişikliklerle sağlık ve iyilik hallerini artırmanın olanaklı olduğu düşüncesinden hareketle, ergenlerde sosyale onay ve iyilik halinin birlikte ele alınmasının uygun olacağı düşünülmüştür.

Ergende bilişsel gelişim doğuşıla başlar, işlenir ve uyumlu hale getirilir. Ergen için gruplarda bulunmak, gruplardan etkilenecek davranışlarını değıştirme ergenlik döneminde daha yoğun yaşanır. Sosyal onay görmek bu dönemde önemlidir. Çünkü sosyal onay gören ergenin kendine güvenini artırarak, olumlu bir benlik algısı geliştirmesinde etkili olacaktır. Aynı zamanda ergen için iyilik hali de önemlidir. Çünkü sosyal onayla kazandığı olumlu kimlik onun iyilik hali düzeyinin yüksek olmasına katkı sağlayacak ve ergenin yaşam doyumunu artıracaktır. Aynı zamanda okul başarısının da artmasında etkili olacaktır. Bu nedenle bu konunun ergenler boyutunda ele alınması önem taşımaktadır.

Özellikle ergenin bu dönemde iyilik halinin yüksek olması için sosyal onay desteğine ihtiyaç duyması önem taşımaktadır. Ergende olumlu duygu durumunun yüksek olması daha önceki dönemlerde gördüğü sosyal onayla ilişkilendirilebilir. Günümüzde okullarda ergenler arasında yaşanan şiddet, öfke, saldırganlık gibi olumsuz duygu durumlarının kontrol altına alınabilmesi için, onların sosyal onay ihtiacının iyilik hallerinin incelenerek, gerekli önlemlerin alınması açısından önem taşımaktadır. .

Bu kapsamda bu çalışmada ergenlerin sosyal onay ihtiyacının ve iyilik hallerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma bulguları doğrultusunda ergenlere yönelik yapılacak öneriler onların gelecekteki yaşantısında daha iyi rol alması, ilişkilerinde daha düzenli olması ve akademik başarı puanlarının da artmasına neden olacaktır. Bu nedenle bu çalışma önem kazanmaktadır. Bu

Çalışmanın önemi 2 boyutta daha güçlü hissedilmektedir. Birincisi toplulukçu bir kültürel yapıya sahip olan kültürlerde sosyal onay ihtiyacının daha yüksek olması beklentisine/bulgusuna (Ross ve Mirowsky, 1984; Middleton ve Jones, 2000; akt: Twenge ve Im, 2007), karşılık, Türk toplumunda değişen değerlerle yüz yüze gelen geçlerin bunu nasıl yansıttıklarının incelenmesi önemli bulunmaktadır. İkinci önem ise, insanlarda mutluluk, sosyal kaygı, benlik kurguları ve mükemmeliyetçilik ile ilişkili olduğu düşünülen sosyal onay ihtiyacının, iyilik hali ile birlikte ele alınması ilk defa bu çalışmada ele alınmış olmasından dolayı çalışma önem taşımaktadır. Ulaşılabilen kaynaklar ölçüsünde Türkçe literatürde bu iki kavramında yeterince ele alınmadığı sonucundan hareketle bu çalışmanın alana katkı getireceği düşünülmektedir.

Bu bağlamda bu çalışmada ergenlerde sosyal onay ihtiyacı ve öznel iyi oluş düzeyinin irdelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır.

Çalışmanın Problem Cümlesi: Ergenlerde sosyal onay ihtiyacı ve öznel iyi oluş ne düzeydedir? Ve Sosyal onay ihtiyacının öznel iyi oluşla anlamlı bir ilişkisi var mıdır? Şeklindeir.

Alt problemler:

1. Ergenlerde sosyal onay ihtiyacı düzeyi nedir?
2. Ergenlerde iyilik hali düzeyleri nedir?
3. Ergenlerde sosyal onay ihtiyacı düzeyi bazı değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? (Cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, okul türü, anne mesleği, baba mesleği, ailenin gelir durumu, doğum sırası, uyruk, akademik başarı puanı).
4. İyilik hali düzeyi bazı değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? (Cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, okul türü, anne mesleği, baba mesleği, ailenin gelir durumu, doğum sırası, uyruk, akademik başarı puanı).
5. Sosyal onay ihtiyacı ile iyilik hali arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu araştırma betimsel tarama modeline dayalı nicel bir çalışmadır. Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin sosyal onay ihtiyacı ile iyilik halleri incelenmiştir.

Evren ve örneklem

Bu çalışmanın örneklemini 2017-2018 öğretim yılında KKTC’de Lefkoşa ve Mağusada yer alan maksimum çeşitlilik yöntemi ile seçilen toplam 150 ergeni kapsamaktadır.

“Maksimum çeşitlilik” örnekleme, çalışılan problemle ilgili bireyleri kapsayan küçük bir grubun çeşitliliğini oldukça yüksek derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Tablo 1. *Örneklem Grubuna İlişkin Demografik Özellikler*

Cinsiyet	N	%
Kadın	68	45.3
Erkek	82	54.7
Toplam	150	100
Yaş	N	%
11	80	53.3
12	21	14.0
13	49	32.7
Toplam	150	100
Sınıf düzeyi	N	%
6.	90	60.0
7.	18	12.0
8.	42	28.0
Toplam	150	100
Okul türü	N	%
Ortaokul	86	57.3
Kolej	64	42.7
Toplam	150	100
Anne Mesleği	N	%
Özel	57	38.0
Devlet	25	16.7
Diğer	67	44.7
Toplam	149	99,3

Baba Mesleği	N	%
Özel	51	34.0
Devlet	37	24.7
Diğer	61	40.7
Toplam	149	99.3
Ailenin gelir durumu	N	%
İyi	46	30.7
Orta	68	45.3
Düşük	35	23.3
Toplam	149	99.3
Doğum sırası	N	%
Tek	58	38.7
İkinci çocuk	68	45.3
Diğer	24	16.0
Toplam	150	100
Uyruk	N	%
KKTC	102	68.0
TC	33	22.0
Diğer	15	10.0
Toplam	150	100
Akademik başarı puanı	N	%
İyi	88	58.7
Orta	41	27.3
Düşük	21	14.0
Toplam	150	100

Tablo 1'e bakıldığında çalışmaya katılan örneklemin %45.3 kadın, %54.7 erkektir. Yaşa bakıldığında ise 11 yaşında olanlar %53.3, 12 yaşında olanlar %14.0, 13 yaşında olanlar %32.7'dir. Sınıf düzeyine bakıldığında 6. Olanlar %60, 7. Sınıf olanlar %12, 8. Sınıf olanlar %28'dir. Okul türüne bakıldığında ortaokul %57.3, kolej %42.7'dir. Anne mesleğine bakıldığında özel %38.0,

devlet %16.7, diğ er %44.7'dir. Baba mesleğine bakıldığında özel %34, devlet %24.7, diğ er %40.7'dir. Ailenin gelir durumuna bakıldığında iyi %30.7, orta %45.3, düşük %23.3'dür. Doğum sırasına bakıldığında tek olanlar %38.7, ikinci çocuk %45.3, diğ er %16'dır. Uyuğa bakıldığında KKTC %68, TC %22, diğ er %10'dur. Akademik başarı puanlarına bakıldığında iyi %58.7, orta %27.3, düşük 14 olarak görölmektedir.

Veri toplama araçları

Çalışmada verileri elde etmek için üç bölümden oluşan bir ölçme aracı kullanılmıştır. İlk bölümde örneklem grubuna ilişkin demografik bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde ise sosyal onay ihtiyacı ölçeği, üçüncü bölümde ise iyilik hali ölçeği bulunmaktadır.

Sosyal onay ihtiyacı ölçeği 2016 yılında Karaşar ve Öğölmüş tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5'li likert tipinde olup toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Sosyal onay ölçeğinin Karaşar ve Öğölmüş'ün çalışmalarında .90 bulunmuştur, bu çalışmada ise güvenilirlik düzeyi sayısı .84 bulunmuştur. "Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği"nden alınan puanların yükseldikçe sosyal onay ihtiyacının da yükseldiğini ifade etmektedir. Ölçekte yer alan maddeler "Tamamen Katılıyorum" ve "Kesinlikle Katılmıyorum" arasında derecelendirilmektedir.

İyilik hali ölçeği Myers ve Sweeney tarafından 2004 yılında geliştirilen 5 Faktörlü ölçek olup, "Ergen Formu"nın Türk ergenleri için kullanılması amacıyla 2013 yılında Korkut-Owen ve Öğretmen tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek toplam 41 maddeden oluşmaktadır. İyilik hali ölçeğinin tarafımızdan yapılan çalışmada güvenilirlik kat sayısı .87 bulunmuştur.

Verilerin toplanması ve analizi

Çalışmada veri toplama araçları gönüllölük ilkesi dikkate alınarak uygulanmıştır. Ölçme araçları için bir yönerge hazırlanarak, yönergede araştırmanın amacının ne olduğı ve çalışmanın nasıl gerçekleştirileceğı açık bir şekilde ifade edilmiştir. Ayrıca katılımcıların kimliklerinin de gizli kalacağı vurgulanmıştır. Ölçeklerin doldurulması, yaklaşık 25 ile 30 dakika arasında sürmüştür.

Bulgular

Birinci ve ikinci alt problem doğrultusunda ergenlerde sosyal onay ihtiyacı ve iyilik hali düzeyine ilişkin yapılan işlemler sonucu elde edilen bulgular tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. *Ergenlerde Sosyal Onay İhtiyacı Ve İyilik Hali Düzeyine Ait Ortalamalar*

	N	$\bar{x}$	SD
Sosyal Onay İhtiyacı	150	3.2	.56
İyilik Hali	150	3.0	.43

Öğrencilerin sosyal onay ihtiyacı puanının aritmetik ortalaması ($\bar{x}=3.2$) ve iyilik hali puanının aritmetik ortalaması ($\bar{x}=3.0$) orta düzeyde olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin sosyal onay ihtiyacı ve iyilik hali düzeylerine ilişkin en yüksek ve en düşük değerler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. *Öğrencilerin Sosyal Onay İhtiyacı Ve İyilik Hali Düzeylerine Ait En Düşük/En Yüksek Ortalamaya Ait Maddelerin Ortalamaları*

	Madde	N	$\bar{x}$	SD
Sosyal Onay İhtiyacı	Madde 1	150	2.92	1.25
	Madde 25	150	2.95	1.23
	Madde 12	150	3.48	1.21
İyilik Hali	Madde 1	150	2.64	.94
	Madde 32	150	3.44	2.57

Tablo 3’e bakıldığında, sosyal onay ihtiyacı ölçeğinde en yüksek ortalamayı madde 12 “düşüncelerimin, başkaları tarafından onaylanması benim için önemlidir” ($\bar{x}=3.48$) maddesidir. Sosyal onay ihtiyacı ölçeğinde en düşük ortalamayı madde 1 “başkaları tarafından onaylanmadığımda kendimi değersiz hissedirim” ($\bar{x}=2.92$) maddesi ile 25 “başkalarının ne diyeceğini düşünerek kendi istediklerimden vazgeçerim” ($\bar{x}=2.95$) maddeleri almıştır. İyilik hali ölçeğinde ise en yüksek ortalamayı madde 32 “serbest zaman aktivitelerimden memnunum” ($\bar{x}=3.44$) maddesi, en düşük ortalamayı ise madde 1 “stresle başa çıkma biçimimden memnunum” ($\bar{x}=2.64$) almıştır.

Üçüncü alt problem doğrultusunda yapılan işlemler sonucunda ergenlerde sosyal onay ihtiyacı cinsiyet, yaş, okul türü, anne mesleği, baba mesleği, ailenin gelir durumu, doğum sırası, akademik başarı puanları açısından yapılan istatistiksel işlemler sonucu anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Bununla beraber sınıf düzeyi ve uyruk boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. (tablo 4 ve 5’de görülmektedir.)

Tablo 4. Ergenlerin “Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği” Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Yapılan Betimsel İstatistikler

Grup	N	$\bar{x}$	s.s	s.h
6. sınıf	90	3.36	.55	.05
7. sınıf	18	3.13	.53	.12
8. sınıf	42	3.11	.57	.08

Tablo 4’de görüldüğü gibi, 6.sınıfta bulunan ergenlerin sosyal onay ihtiyaç puanları aritmetik ortalama puanları 3.36’dır. 7.sınıfların sosyal onay ihtiyacının aritmetik ortalama puanları 3.13’dür. 8.sınıfların sosyal onay ihtiyaç puanları aritmetik ortalama puanları 3.11’dir.

Tablo 5. Ergenlerin “Sosyal Onay İhtiyacı” Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Karaler Toplamı	sd	Karaler ortalaması	F	p
Gruplar arası	2.074	2	1.037	3.30	.04*
Gruplar içi	46.187	147	.314		
Toplam	48.261	149			

*p<.05

Tablo 5’e bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (p=.040). Farkın hangi hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan tukey testi sonucunda farkın 6. ve 8. Sınıflar arasında olduğu görülmektedir (F(2,147)=.05,p<.05).

Ergenlerin “sosyal onay ihtiyacı” ölçeği puanlarının uyruklarına göre yapılan betimsel istatistiksel işlemler tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Ergenlerin Sosyal Onay İhtiyaç Puanlarının Uyruklarına Göre Betimsel İstatistikler

Grup	n	$\bar{x}$	s.s	s.h
KKTC	102	3.34	.57	.05
TC	33	3.14	.48	.08
Diğer	15	2.94	.58	.015

Tablo 6’da görüldüğü gibi ergenlerin KKTC uyruklu ergenlerin sosyal onay ihtiyaç puanları $\bar{x}=3.34$ ’dür. TC uyruklu ergenlerin sosyal onay ihtiyaç puanları $\bar{x}=3.14$ ’dür. Diğer uyruklu ergenlerin sosyal onay ihtiyaç puanları $\bar{x}=2.94$ ’dür.

Sosyal onay ihtiyaç puanlarının ergenlerin uyruklarına göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan istatistik sonuçları tablo7’de verilmiştir.

Tablo 7. *Ergenlerin Sosyal Onay İhtiyaç Ölçeğinin Puanlarının Uyruklarına Göre ANOVA Sonuçları*

Varyansın Kaynağı	Karaler Toplamı	sd	Karaler ortalaması	F	p
Gruplar arası	2.716	2	1.358	4.38	.01
Gruplar içi	45.546	147	.310		
Toplam	48.261	149			

Tablo 7’de görüldüğü gibi gruplar arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan tukey testinde sonucunda farkın KKTC ve Diğer gruplar arasında olduğu görülmektedir ($F(2,14)=0.05, p<0.05$).

Dördüncü alt probleme göre ergenlerin iyilik hali ölçeği puanlarının cinsiyet, yaş, okul türü, anne mesleği, baba mesleği, ailenin gelir durumu, doğum sırası, akademik başarı puanları, uyruk ve sınıf düzeyi açısından yapılan istatistiksel işlemler sonucu anlamlı bir farklılık çıkmamıştır.

Beşinci alt problem olan sosyal onay ihtiyacı ile iyilik hali arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını tespit için yapılan pearson momentler korelasyon katsayısına ilişkin bulgular tablo 8’da gösterilmektedir.

Tablo 8. *Sosyal Onay İhtiyacı ile İyilik Hali Ölçekleri Arasındaki İlişki*

1	2
1. Sosyal Onay İhtiyacı	.208*
2. İyilik Hali	

* $p < .05$

Tablo 8’de görüldüğü gibi sosyal onay ihtiyacı ile iyilik hali ölçeği arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($r=.208, p=.011$).

Tartışma ve sonuç

Ergenlerin sosyal onay ihtiyaç düzeylerinin ortalaması ($\bar{x}=3.26$) olarak bulunmuştur. Bu bulgu ergenlerin sosyal onay ihtiyaç düzeylerinin ortanın üstünde olduğunu göstermektedir. Yapılan farklı çalışmalarda (Ross ve Mirowsky, 1984) toplulukçu kültürlerde yaşayan bireylerin sosyal onay ihtiyacının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Elde edilen bu bulgu yapılan diğer çalışmaları destekler niteliktedir. Ergenlerin iyilik hali düzeylerinin ortalaması ise ($\bar{x}=3.05$) olarak bulunmuştur. Ergenlerin iyilik hali düzeylerinin de ortanın üstünde olduğu söylenebilir.

Ergenlerin sosyal onay ihtiyacı ölçeğinde en yüksek ortalamayı alan madde 12 “düşüncelerimin, başkaları tarafından onaylanması benim için önemlidir” ($\bar{x}=3.48$) maddesidir. Sosyal onay ihtiyacı ölçeğinde en düşük ortalamayı alan madde 1 “başkaları tarafından onaylanmadığımda kendimi değersiz hissedirim” ($\bar{x}=2.92$) maddesi ile 25 “başkalarının ne diyeceğini düşünerek kendi istediklerimden vazgeçerim” ($\bar{x}=2.95$) maddeleri almıştır.

Bu bulgulara göre ergenler sosyal onay ihtiyacı konusunda en çok başkaları tarafından kabul görme, onaylanma ve gerektiğinde uygun yönde davranışlarını değiştirme ihtiyacını önemli görmüşlerdir. Bu bulgular onların bulundukları dönem ile uyumlu olan bir bulgudur. Ergenlik döneminde ergen için çevrenin sosyal kabul ve onay ihtiyacı önemlidir. Bu konu ile ilgili literatüre bakıldığında sosyal onay ihtiyacının, bireyin diğerlerinin onayını arama eğilimini ifade ettiği görülmektedir (Crowne ve Marlowe, 1960; akt: Sosik ve Dinger, 2007, s.136). Bu literatür doğrultusunda ergenlere ilişkin bu bulgunun ergenlik dönemi ile uyumlu olduğu söylenebilir.

İyilik hali ölçeğinde ise en yüksek ortalamayı madde 32 “serbest zaman aktivitelerimden memnunum” ($\bar{x}=3.44$) maddesi, en düşük ortalamayı ise madde 1 “stresle başa çıkma biçimimden memnunum” ($\bar{x}=2.64$) almıştır. İlgili alan yazında ergenlere ilişkin çalışma yetersiz olduğundan bu bulguyu destekler nitelikte bulgulardan söz edilememiştir.

Bu çalışmada ergenlerde sosyal onay ihtiyacı cinsiyet, yaş, okul türü, anne mesleği, baba mesleği, ailenin gelir durumu, doğum sırası, akademik başarı puanları açısından yapılan istatistiksel işlemler sonucu anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Bununla beraber sınıf düzeyi ve

uyruk değişkenlerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu bulguyu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır (Karaşar ve lş, 2016; Ateş, 2012; Karaşar, 2014). Karaşar ve lş'n(2016) alışmasında sosyal onay ihtiyaı doğum sırasına göre anlamlı bir fark göstermezken sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark gösterdiği saptanmıştır. Ateş'in(2012) alışmasında ise öğrencilerin sosyal onay ihtiyaının, kardeş sayısına, aile desteğine ve annelerinin çalışıp çalışmama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Karaşar'ın (2014), çalışmasında ise öğrencilerin sosyal onay ihtiyaç düzeyinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Bu bulgulara göre sosyal onay ihtiyaının sahip olunan kardeş sayısı, kardeş sayısı, doğum sırası ve annenin çalışma durumu gibi değişkenlerden etkilenmediği söylenebilir.

Ergenlerin iyilik hali leği puanlarının cinsiyet, yaş, okul türü, anne mesleği, baba mesleği, ailenin gelir durumu, doğum sırası, akademik başarı puanları, uyruk ve sınıf düzeyi açısından yapılan istatistiksel işlemler sonucu anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Oysa (Doğan, 2016)'nın çalışmasında serbest zaman boyutunda erkek öğrencilerin iyilik halinin kız öğrencilere göre daha sağlıklı oldukları yönünde bir bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgulara göre iyilik halinin cinsiyet değişkenine göre farklılık oluşturup-oluşturmaması durumsallık göstermektedir denebilir.

Iyilik hali ile sosyal onay ihtiyaı düzeyinin arasında ilişi olup-olmadığına ilişkin yapılan işlem sonucunda iki ölçek arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişi bulunmuştur. Bu bulguyu destekleyen alan yazında yani sosyal onay ve iyilik hali ilişkisini birlikte ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır.

neriler

Ergenlerin gelecekteki yaşantısında daha iyi rol alması, ilişkilerinde daha düzenli olması ve akademik başarı puanlarının da artmasını sağlamak için okullardaki rehberlik hizmetleri tarafında sosyal onay ihtiyaı ve iyilik hali düzeyini artıracak programlar sunulmalıdır.

Sosyal onay ihtiyaı ve iyilik hali ile ilgili okul rehberlik hizmeti tarafından velilere farkındalık eğitimleri verilebilir. Fakat sosyal onay belirli düzeyde gelişirse olumlu yönde, fazla gelişirse ergende bağımlılık oluşarak olumsuz yönde olacaktır.

Sosyal onay ihtiyaı artıkça iyilik hali düzeyide artmaktadır. Bu nedenle ergenlerde sosyal onay ihtiyaını destekleyecek okulda rehberlik hizmeti tarafından etkinlikler düzenlenebilir.

Bu çalışmada ulaşılan örneklem sayısı ve uygulanan örneklem yöntemi çalışma sonuçlarının genellenebilirliğini sınırlamaktadır. Diğer örnekleme yöntemlerinin, araştırma metodları, farklı veri toplama araçlarının ve örneklem sayısının artırılması, değişik örneklem gruplarıyla çalışılması, farklı, güçlü ve daha genellenebilir sonuçların elde edilmesini sağlayabilir.

kaynaklar

- ANTONY, M. M. (2009). When perfect isn't good enough: strategies for coping with perfectionism. *Oakland, CA: New Harbinger Publications*, 198-214.
- ATEŞ, B. (2012, Mayıs-Haziran). Orta Öğretim Öğrencilerinin Sosyal Destek Algılarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*(30). www.akademikbakis.org adresinden alındı
- Burcu KARAŞAR, S. Ö. (2016). Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenirlik Analizi. *17*, 84-104.
- Burcu KARAŞAR, S. Ö. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Onay İhtiyacının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uludağ Üniversitesi*, 469-495. kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm adresinden alındı
- Crowne, D. (1960). A new scale of social desirability independent of psychopathology. *Journal of Consulting Psychology*., 349-354. doi:10.1037/h0047358
- Diener, E. W. (tarih yok). Diener, E. Wirtz, D., Tov, W. ve diğ. Soc Indic Res. 97(2), 143-156. doi:10.1007/s11205-009-9493-y
- Doğan, T. (2006). Üniversite Öğrencilerinin İyilik Halinin “Maneviyat” ve “Serbest Zaman” Boyutlarının İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışına ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 1-16.
- James R. Hebert, Y. M. (1997, aralık 15). *American Journal of Epidemiology*, 146(12), 1046-1055. doi:10.1093/oxfordjournals.aje.a009233
- John J. Sosik, S. L. (2007, nisan). liderlik stili ve vizyon içeriği arasındaki ilişkiler: sosyal onay, kendi kendini izleme ve toplumsal güce olan ihtiyaç için ılımlı yol. *liderlik üç aylık*, 18(2), s. 134-153. doi:10.1016/j.leaqua.2007.01.004

- John, D. L. (2002, ocak 04). Egoistic and Moralistic Biases in Self- Perception: The Interplay of Self- Deceptive Styles With Basic Traits and Motives. *Kişilik Dergisi*, 66(6). doi:10.1111/1467-6494.00041
- Kemal BAYTEMİR, B. K. (2017). Ebeveyne Bağlanma ve Sosyal Onay İhtiyacının Kişilerarası. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, , 13(3), 649-960. doi:10.17860/mersinefd.305546
- PORTMORE, D. W. (2010, aralık). Ben Bradley, Well-Being and Death. *Cambridge University Press*, 22(4), 198. doi:10.1017/S0953820810000397
- Talbott, W. J. (2010, kasım). Human Rights And Human Well-Being. *Oxford University*, 432.
- Twenge, J. M. (2007, Şubat). Sosyal onay ihtiyacında değişiklikler. *Kişilik Araştırma Dergisi*, 171-189. doi:10.1016/j.jrp.2006.03.006